

همیشه‌اری

گفت‌وگو با عبدالمجید زیتونلی، بانی نهال کاری که تاکنون ۸۰هزار نهال به نام اهالی روستا و شهدای استان گلستان کاشته است

درختان از آسمان روزی دارند

مزارش روزنامه‌نگار مجید جباری

مسیری سبز از درختان چنار در ۲سوی ورودی روستای کوچکی در ترکمن صحرا، نام ۴هزار شهید «گلستان» را زنده می‌کند. درختان داخل روستای «قورچای» هر کدام‌شان به اسم یکی از درگذشتگان روستا نامگذاری شده‌است؛ روستایی در آزادشهر گلستان که هر سال سبز تر می‌شود و اینها حاصل تلاش چندین ساله عبدالمجید زیتونلی، بانی نهال کاری ۵۵ساله، کارشناسی ارشد مکانیک دارد.
آنطور که می‌گوید، پس انداز ۲۰ساله‌اش را صرف سبز کردن نهال‌های اهدایی به دانش آموزان و اهالی روستا کرده است. او تاکنون نزدیک به ۸۰هزار نهال با کمک دانش آموزان قورچای و روستاهای همسایه کاشته و به تازگی اهدای ۵۰هزار نهال انار شیرین به دانش آموزان را هم با هزینه شخصی شروع کرده است. برنامه‌های زیادی برای درخت‌کاری در همه شهرها و روستاهای گلستان دارد. اما کاشت درخت زیتون به تعداد کشورهای جهان را به نشانه صلح در روستای زادگاهش به‌طور جدی پیگیری می‌کند. با عبدالمجید زیتونلی درباره انگیزه‌اش از درخت‌کاری گفت‌وگو کرده‌ایم و او از اقدامات چندین ساله‌اش گفت.

چه شد که به فکر درخت‌کاری افتادید؟
خانواده من دامدار و کشاورز است. بخشی از مراتع مورد نیاز دام‌های ما در شمال شرق گنبد کاووس قرار دارد. تا سال‌ها پیش زمستان و بهار به شمال شرقی گنبدکاووس کوچ می‌کردیم و به مرتعی می‌رسیدیم. هوا که گرم می‌شد، درختی نبود که زیر سایه‌اش استراحت کنیم. همان زمان به این فکر می‌کردم که کاش می‌شد بزرگ که شدم درخت بکارم. اتفاق جالبی من را به سمت آرزویم برد و در نهایت تصمیم گرفتم هر طور شده درخت‌کاری را شروع کنم. سال ۱۳۷۶ به‌عنوان پیمانکار آب و فاضلاب روستایی در منطقه صفر مرزی با ترکمنستان کار می‌کردم. یک روز مشغول کار بودیم که ابرهای تیره با وزش باد به سرعت نزدیک شد و به بالای سرمان رسید. به همکارانم گفتم دستگاه‌ها را جمع کنید که باران در راه است. دستگاه‌ها به سرعت جمع شد و آماده باران شدید، اما با تعجب دیدیم ابرها بدون یک قطره باران از بالای سر ما زد می‌شدند و آنسوی مرز در زمین‌های کشور ترکمنستان می‌باریدند. این موضوع از نظر علمی هم ثابت شده و درخت، جنگل و پوشش گیاهی در ترکمنستان بود. ما معتقدیم درخت‌ها هم برای خودشان از آسمان روزی دارند و هر جا باشند سهم باران خود را کم و بیش دریافت می‌کنند.البته این موضوع از نظر علمی هم ثابت شده و درخت، جنگل و پوشش‌های سبز می‌تواند عامل بارندگی باشد. آنجا بود که تصمیم به کاشت درخت گرفتم. تاکنون نیز کم و بیش و به اندازه توانم به درختان رسیدگی کرده‌ام. ۲۰سال طول کشید تا برنامه‌هایی را که در کودکی در سر داشتم، شروع کنم.

درخت‌کاری را از چه سالی شروع کردید؟

برای درخت‌کاری به پول نیاز داشتم. تصمیم گرفتم یک سوم از درآمد را برای این کار پس‌انداز کنم. ۲۰سال بعد در سال ۱۳۹۶، یک میلیارد تومان پول داشتم. برای آبیاری درختان، چاه آبی را که سال‌ها قبل پدرم حفر کرده بود راه‌اندازی کردم و تجهیزات دیگری مثل کفکش، موتوربُرقی، لوله در قطرهای مختلف خریدم و در اواخر همان سال ۴هزار درخت چنار را به نیت ۴هزار شهیداستان گلستان در قورچای و اطراف روستا کاشتم. حالا درختان هم به ثمر نشسته‌است. همه تلاش من این است که در کنار کاشت درخت، فرهنگ درخت‌کاری و اهمیت دادن به محیط‌زیست را به نسل جوان و کودکان منتقل کنم. در کنار آموزش به دانش آموزان روستا با کمک مدیران مدارس، به ۲۰۰دانش‌آموز علاقه‌مند به ورزش، لباس ورزشی اهدا کردم. این دانش‌آموزان هم مراقب درختان هستند.

مردم و اهالی روستا شما را در این کار همراهی کردند؟

اول کار باورش برای مردم سخت بود. نخستین درخت‌ها را که

در حاشیه جاده قورچای و دیگر نقاط روستا کاشتم. یکی از سازمان‌های دولتی با این تصور که قصد تصاحب زمین‌ها را دارم از من شکایت کرد. بعضی از مردم هم فکر می‌کردند من به‌دنبال گرفتن زمین و مرتع هستم و برای همین برای کندن نهال‌ها از زمین جمع شدند. متقاعد کردن‌شان سخت بود، اما یکی، دو روز مهلت گرفتم. با کمک تعدادی از دانشجویان که از قبل می‌شناختم‌شان، اسامی شهدا و درگذشتگان روستا را چاپ و ششپانه، روی درختان پلاک‌گذاری کردیم. فردا صبح که مردم دیدند این درختان وقف شهیدان اموات است، نظرشان کاملا تغییر کرد. استاندار وقت گلستان هم بعد از این ماجرا پیگیر شد و وقتی متوجه نیت و هدفم شد از من حمایت کرد و دستگاه دولتی هم شکایتش را پس گرفت. این اتفاق به من قوت داد و گالیتیم را به روستاهای دیگر هم گسترش دادم.

زیتونلی در کنار نهال‌های کاشته شده در روستای قورچای استان گلستان.

تاکنون چقدر برای درخت‌کاری هزینه کرده‌اید؟

نهال برخی درختان مثمر مثل گردو گران است، اما حدود ۸میلیارد تومان تاکنون برای درخت‌کاری و اهدای نهال به دانش‌آموزان هزینه کرده‌ام.

اهدای نهال به دانش‌آموزان را از چه سالی شروع کردید؟

اهدای نهال به دانش‌آموزان را از سال ۹۸شروع کردم. دانش‌آموزان، آینده‌سازان ایران هستند و لازم است درباره اهمیت فضای سبز و محیط‌زیست بدانند. اهدای نهال‌های مثمر مثل توت، انجیر و گردو به دانش‌آموزان نه‌تنها به معیشت خانواده آنها کمک می‌کند، بلکه هر کدام از این میوه‌ها ارزش غذایی مورد نیاز یک کودک را تأمین می‌کنند. با همکاری آموزش و پرورش، مسئولان و مدیران مدارس، اهدای ۵۰هزار نهال انار را شروع کرده‌ام و تاکنون ۱۵هزار نهال انار-شیرین را بین دانش‌آموزان توزیع کرده‌ایم و تا پایان سال ۳۵هزار نهال دیگر نیز بین دانش‌آموزان قورچای و روستاهای اطراف توزیع خواهیم کرد.

دانش‌آموزان مشکلی برای آبیاری و نگهداری نهال‌ها ندارند؟

سسال اول به‌خاطر اینکه قلمه‌های انار را به دانش‌آموزان اهدا دم، فقط ۳۰درصد آنها سبز شد، اما اخیرا نهال‌های انار شیرین را به دانش‌آموزان اهدا می‌کنیم. سازمان منابع طبیعی هم در زمینه آموزش به ما کمک می‌کنند؛ ضمن اینکه نتیجه‌بخش بودن نگهداری و مراقبت از درختان را از طریق ارسال عکس توسط دانش‌آموزان و اولیای آنان پیگیری می‌کنیم و در صورت نگهداری و مراقبت مناسب و تأیید تلاش دانش‌آموزان، این تلاش در نمرات دروسی مثل علوم تجربی لحاظ می‌شود. نکته مهم دیگر فرهنگسازی برای مدیریت منابع آبی این نهال‌هاست. از دانش‌آموزان خواسته‌ایم نهال‌ها را باقی‌مانده آب وضوی خود آبیاری کنند. برای آبیاری و مراقبت از درختان غیرمثمر هم با کمک

زیتونلی در کنار نهال‌های کاشته شده در روستای قورچای استان گلستان.

سهم ۷درصدی دوده در هوای کلانشهرها

داریوش گل‌علیزاده رئیس مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم سازمان حفاظت محیط‌زیست: حفاظت محیط‌دوهارها به‌عنوان منابع متحرک در انتشار آلاینده‌ها از لحاظ ذرات معلق کمتر از ۲.۵میکرون در تهران حدود ۶۰درصد است؛ براساس تحلیلی که انجام شد، بیش از ۷۰درصد ذرات معلقی که در هوا منتشر می‌شود، از جنس دوده‌است که‌نشان می‌دهد چون میزان گوگرد سوخت نفت و گاز بالاست در هوا به ذرات معلق دوده تبدیل می‌شود که شاخص آلودگی در کلانشهرها را تشکیل می‌دهد. حال اگر فرسوده باشند این انتشار، افزایش می‌یابد.

مراجع با اجرای برنامه هفتم توسعه، نقشی تازه می‌کنند

ترجم بهیزاد، مدیرکل دفتر امور مراجع سازمان منابع طبیعی: برای اصلاح و احیای ۲۰میلیون هکتار مرتع ذیل برنامه هفتم

توسعه، ۱۵همت اعتبار پیش‌بینی شده است که در صورت تحقق و اجرای برنامه‌های طراحی‌شده، براساس برآوردهای اقتصادی ما در شرایط پان‌ندگی طبیعی بیش از ۳۲۴همت (۲۱۱برابر) سوددهی خواهد داشت. از ۱۷نوع کارکرد مرتع تنها ۲۵درصد آنها مانند تولید علوفه، تولید عسل، تولید گوشت ارگانیک و گیاهان دارویی به‌بازار تباط پیدا می‌کنند و معیشت حدود یک‌میلیون و ۲۱هزار خواروب به مرتع وابسته است و حدود ۵۸درصد کارکردهای مراتع زیست‌محیطی هستند. جلوگیری از فرسایش خاک، کنترل روان‌آب‌ها، تلطیف هوا، ترسیب کربن، تولید اکسیژن از جمله کارکردهای زیست‌محیطی مراتع است.

شهیدان، عزیزان این مرز و بوم هستند و ما ایرانیان ارزش زیادی برای کسانی که خون‌شان را برای دفاع از ایران تقدیم کردند، قائل هستیم. خون سرخ و کفن سفید شهیدان گرانقدر دورنگ پرچم ایران است و تصمیم گرفتیم با کاشت درختان سبز، آرز تنگ پرچم ایران را به روستای قورچای به اهتزاز در آورم

سهم ناچیز محیط‌زیست از بودجه عمومی کشور

سهمیه ریغیعی، رئیس فراکسیون محیط‌زیست مجلس: بودجه محیط‌زیست ۲بخش تقسیم می‌شود که یک بخش آن بودجه حوزه محیط‌زیست است که معمولاً ۵درصد بوده و ۲۰هزارمیلیارد تومان سهم از بودجه عمومی کل کشور قابل توجه نیست و به‌طور معمول زیر ۵درصد بوده و برای محیط‌زیست در نظر گرفته شود مناسبی دیده نشده‌است. بخش دوم بودجه سازمان محیط‌زیست است که در تمامی سالیان گذشته و از بدو تشکیل تاکنون، برای آن بودجه ناچیزی در نظر گرفته شده‌است. یگان حفاظت محیط‌زیست جدای از اختصاص بودجه و امکانات، نیاز به تجهیزات و امکاناتی دارد که تأمین آنها مستلزم اختصاص بودجه قابل توجه‌است.

نقل قول

سهم ۷درصدی دوده در هوای کلانشهرها

داریوش گل‌علیزاده رئیس مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم سازمان حفاظت محیط‌زیست: حفاظت محیط‌دوهارها به‌عنوان منابع متحرک در انتشار آلاینده‌ها از لحاظ ذرات معلق کمتر از ۲.۵میکرون در تهران حدود ۶۰درصد است؛ براساس تحلیلی که انجام شد، بیش از ۷۰درصد ذرات معلقی که در هوا منتشر می‌شود، از جنس دوده‌است که‌نشان می‌دهد چون میزان گوگرد سوخت نفت و گاز بالاست در هوا به ذرات معلق دوده تبدیل می‌شود که شاخص آلودگی در کلانشهرها را تشکیل می‌دهد. حال اگر فرسوده باشند این انتشار، افزایش می‌یابد.

مراجع با اجرای برنامه هفتم توسعه، نقشی تازه می‌کنند

ترجم بهیزاد، مدیرکل دفتر امور مراجع سازمان منابع طبیعی: برای اصلاح و احیای ۲۰میلیون هکتار مرتع ذیل برنامه هفتم

توسعه، ۱۵همت اعتبار پیش‌بینی شده است که در صورت تحقق و اجرای برنامه‌های طراحی‌شده، براساس برآوردهای اقتصادی ما در شرایط پان‌ندگی طبیعی بیش از ۳۲۴همت (۲۱۱برابر) سوددهی خواهد داشت. از ۱۷نوع کارکرد مرتع تنها ۲۵درصد آنها مانند تولید علوفه، تولید عسل، تولید گوشت ارگانیک و گیاهان دارویی به‌بازار تباط پیدا می‌کنند و معیشت حدود یک‌میلیون و ۲۱هزار خواروب به مرتع وابسته است و حدود ۵۸درصد کارکردهای مراتع زیست‌محیطی هستند. جلوگیری از فرسایش خاک، کنترل روان‌آب‌ها، تلطیف هوا، ترسیب کربن، تولید اکسیژن از جمله کارکردهای زیست‌محیطی مراتع است.

شهیدان، عزیزان این مرز و بوم هستند و ما ایرانیان ارزش زیادی برای کسانی که خون‌شان را برای دفاع از ایران تقدیم کردند، قائل هستیم. خون سرخ و کفن سفید شهیدان گرانقدر دورنگ پرچم ایران است و تصمیم گرفتیم با کاشت درختان سبز، آرز تنگ پرچم ایران را به روستای قورچای به اهتزاز در آورم

سهم ناچیز محیط‌زیست از بودجه عمومی کشور

سهمیه ریغیعی، رئیس فراکسیون محیط‌زیست مجلس: بودجه محیط‌زیست ۲بخش تقسیم می‌شود که یک بخش آن بودجه حوزه محیط‌زیست است که معمولاً ۵درصد بوده و ۲۰هزارمیلیارد تومان سهم از بودجه عمومی کل کشور قابل توجه نیست و به‌طور معمول زیر ۵درصد بوده و برای محیط‌زیست در نظر گرفته شود مناسبی دیده نشده‌است. بخش دوم بودجه سازمان محیط‌زیست است که در تمامی سالیان گذشته و از بدو تشکیل تاکنون، برای آن بودجه ناچیزی در نظر گرفته شده‌است. یگان حفاظت محیط‌زیست جدای از اختصاص بودجه و امکانات، نیاز به تجهیزات و امکاناتی دارد که تأمین آنها مستلزم اختصاص بودجه قابل توجه‌است.

خبر روز

بررسی کارآمدی

برنامه‌های حفاظت از بوز

انجمن یوزپلنگ ایرانی در سال جاری با ۵۰دوربین به رصد بوز در منطقه توران می‌پرداخت اما در اعتراض به عملکرد سازمان حفاظت محیط‌زیست، آنها را جمع‌آوری کرد. مدیرعامل ایسن انجمن انتقاداتی نسبت به طرح‌های این سازمان در حفاظت از بوز دارد. مدیرکل دفتر مدیریت و حفاظت حیات‌وحش سازمان حفاظت محیط‌زیست به این انتقادات مطرح‌شده پاسخ داد.

مرتع تلخاب هتوز دام دارد

مرتعی پورمیرزایی، مدیرعامل انجمن یوزپلنگ ایرانی: امسال ۵۰دوربین در کل توران داشتیم اما آنها را جمع‌آوری کردیم؛ چراکه تصویرهای منتشر شده از آنها به ابزاری برای دیده‌شدن کاستی‌ها تبدیل شده‌است. کارهایی که اکنون انجام می‌شود، بیشتر نمایشی است. به‌عنوان نمونه، مرتع «تلخاب» (یوزپلنگ ایرانی) را خریدند ولی مرتع‌دار همچنان در این مسکن حضور دارد. زمانی که ما به این مرتع رفتیم، با حضور دام در منطقه نیز مواجه شدیم. در پاسخ به‌علت تداوم حضور دام به ما گفتند که اجازه حضور دام تا یک سال آینده را در این منطقه داده‌اند. در شمال جاده عباس‌آباد استانداری ۲ استان تفاهنامه‌ای برای حفاظت از زیستگاه امضا کرده‌اند و قرار است انجمن قرداران از آن حفاظت کند و محیط‌بان ضابط قضایی باشد. در واقع خود سازمان، حفاظت این منطقه را متقبل نشده‌است. همکاری بین‌بخشی بد نیست، ولی این راه حفاظت از بوز نیست. ما اصرار داشتیم این منطقه حفاظت‌شده شود اما به هر دلیلی نشده‌است. اگر اتفاقی برای بوز در شمال جاده بیفتد، نمی‌دانیم به استانداری مراجعه کنیم یا محیط‌زیست یا قرق‌بان؟ این در حالی است که افرادی را بدون هیچ‌گونه آموزشی به‌عنوان قرق‌بان به کار گرفته‌اند. حفاظت زیستگاه اطراف توران مهم است اما روش حفاظت هم اهمیت دارد. اقدامات سازمان محیط‌زیست ممکن است فضایی در منطقه ایجاد کند که تبعات بلندمدت داشته باشد و رفع آن نیازمند صرف زمان و بودجه زیادی باشد.

اعتبار فنس‌کشی پرداخت نشده است

غلامرضا ابدالی، مدیرکل دفتر مدیریت حیات‌وحش سازمان حفاظت محیط‌زیست: از سال ۱۴۰۰ در جهت اقدامات پیشین آزادسازی مراتع به‌خصوص در منطقه امن توران اطراف چشمه جنبرد و حرب و تلخاب انجام و میزان قابل توجهی دام از منطقه خارج شده‌است. خریداری سامانه‌های عرفی و جلب همکاری مردم برای واگذاری حقوق آبا و اجدادی‌شان بدون کسب رضایت آنان امکان‌پذیر نخواهد بود. آزادسازی زیستگاه یوزپلنگ از دام با خروج دام از تلخاب در ابتدای سال آینده پایان نمی‌یابد و ۴مرتع دیگر در برنامه کار قرار دارد. هم‌اکنون پارک ملی توران زیستگاه اصلی یوزپلنگ ایرانی و تنها زیستگاه زاده‌آور است. این منطقه از نظر وسعت بزرگ‌است اما بخش قابل توجهی از آن کویری است، بخشی پوشش ضعیف گیاهی دارد و بخشی هم دارای تعداد قابل توجهی دام، شتر و سگ گله‌است. طی ۳سال گذشته با افزایش اعتبار استانی و کمک بخش خصوصی، نسبت به امن‌کردن زیستگاه، خروج دام و تقویت منابع آبی اقدام شده‌است. البته اقدامات نواورانه‌ای در تاریخ حفاظت از یوزپلنگ آسیایی به شهر می‌آید و نتایج مثبت آن طی یکی دو سال آینده مشخص می‌شود. مناطق اطراف توران با تعارضات و وجود فعالیت‌های معدنی روبه‌رو است و وزارت صمت در آن مناطق محدودیت‌هایی دارد. همچنین به‌دلیل آنکه محدودیت‌های اداری، اعتباری و مالی، افزایش نیرو و امکانات دولتی امکان‌پذیر نیست، بنابراین برای حفاظت از بخشی از محدوده‌های شمال و جنوب شرقی توران تفاهنامه‌هایی امضا شده‌است. برای کریدور میان مجموعه حفاظتی توران و میاندشت و منطقه حفاظت‌شده خوش‌بیلاقی به نام یوزکنام پل ابریشم در قالب یک تفاهنامه با استانداری‌های خراسان شمالی و سمنان و ۲ اداره کل محیط‌زیست این استان‌ها و بخش خصوصی، انجیر در قالب همیار محیط‌بان با امکانات مناسب در محدوده زیستگاه‌های آزاد شمال توران و جنوب غرب میاندشت به کار گرفته شده و قرار است که طعمه‌های آن محدوده تقویت شود تا یوزهایی که به‌ویژه با توله به‌صورت خانواده آنجا دیده می‌شوند، بتوانند بقا پیدا کنند. قرار شد ۲۰میلیارد تومان برای فنس‌کشی جاده عباس‌آباد – میامی از سوی وزارت راه برای ایمن‌سازی جاده عباس‌آباد برای سازمان محیط‌زیست در نظر گرفته شود اما تاکنون مسیر قانونی برای انتقال این پول به سازمان محیط‌زیست پیدا نشده‌است. سازمان محیط‌زیست به وزارت راه پیشنهاد کرده که با راسا یا پیمانکار جهت ایمن‌سازی این راه اقدام کند و سازمان محیط‌زیست در زمینه استانداردهای مورد نیاز در این خصوص مشاوره‌های لازم را بدهد. سازمان راهداری اعتباری معادل ۲۰میلیارد تومان دیگر برای ایجاد روشنایی و آرام‌سازی جاده اختصاص داده‌است که تاکنون نوبردازی حدود ۲کیلومتر عملی شده‌است.